

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XVII.

Litija, maj 1976

Številka 5

Prvo tromesečje — količinski pregled

Na osnovi zveznih predpisov delovne organizacije za letošnje prvo tromesečje izjemoma niso izdelale periodičnih finančnih obračunov, ker se je s 1. januarjem 1976 pričel obračunavati celotni dohodek na osnovi plačane realizacije. Periodični obračun za prvo tromesečje se ni delal zaradi tega, ker bi zaradi novega obračuna za to obdobje izkazoval izgubo oz. bolje rečeno: netočen rezultat. Pravilen finančni obračun se bo lahko izdelal šele za prvo polletje, ko bodo novi predpisi uveljavljeni v polni meri.

Zaradi omenjenih vzrokov smo lahko zbrali in primerjali podatke le za količinsko proizvodnjo, pri čemer lahko ugotovimo, da je ta v odnosu na prvo tromesečje preteklega leta znatno porasla. V predilnici se je količinski obseg povečal za 18%, v previjalnici se je proizvodnja povečala za 35%. Edino v sukalnici je proizvodnja za 3% pod lanskoletnim nivojem.

Podatki o količinski proizvodnji so naslednji:

proizvodnja v kg:	1975	1976	Indeks
kardirana bombažna	478.086	689.041	144
stanična	202.909	118.410	58
sintetična	572.116	710.764	124
česana bombažna	161.677	148.660	92
	1.414.788	1.666.875	118
Ø Nm	33,6	30,6	

Proizvodnja v kg:	plan	doseženo	Indeks
enojna preja	1.612.500	1.666.875	104,5
sukana preja	793.483	714.934	88,8
previta preja	1.551.448	1.498.047	96,2

PREDILNICA LITJA

90
LET

Kljub temu, da so doseženi v proizvodnji dobri rezultati, je registriranih precej zastojev različnega izvora. V ospredje čedalje bolj stopa pomanjkanje delovne sile. Nižja povprečna številka kaže, da ta odstopa od povprečne tehnološke številke, kar je imelo za posledico neenakomerno koriščenje strojev v posameznih fazah proizvodnje. Ravno v previjalnici so zaradi pomanjkanja posluževalk stroji slabše izkoriščeni.

V letošnjem letu je veliko povpraševanje po sintetični preji, ki smo jo lahko izdelovali, ker smo imeli še iz preteklega leta večje zaloge surovin odgovarjajočih kvalitet in smo imeli v tem prednost pred drugimi proizvajalci. Zato tudi porast te proizvodnje za 24% v primerjavi z lanskim tromesečjem.

Novi ukrepi zavarovanja niso imeli na našo prodajo še nobenega vpliva. Vso proizvodnjo smo sproti prodali. Res pa je, da so se s težavami že srečali naši kupci, ki proizvajajo za široko potrošnjo. Njim so se zaloge močno povečale. Če bo prišlo še do nadaljnega kopičenja zalog, bo to vplivalo tudi na našo prodajo. Izvoz v okviru predvidenega programa in sklenjenih pogodb normalno poteka.

Vedno bolj v ospredje pa stopa vprašanje kvalitete. Kupci glede na svoje težave, zahtevajo tudi kvalitetno prejo in odstopanja pogosteje reklamirajo in postavljajo tudi odškodninske zahtevke.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelujmo aktivno v razpravah

V Sloveniji je dogovorjeno, da je sindikat osnovni nosilec javne razprave o osnutku zakona o združenem delu. Akcija je bila že na začetku enotno zasnovana, kar je posebej pomembno, ker je naloga vsebinsko in organizacijsko izredno zahtevna in odgovorna.

Komunisti morajo v tej razpravi aktivno sodelovati v vseh njenih fazah, pa tudi potem, ko bo zakon sprejet, dokler se ne bodo v praksi uresničile vse idejne usmeritve ustave in zakonov. Vsi načrti so vsklajeni horizontalno in vertikalno, tako da bo resnično potrebno aktivirati vsa samoupravna okolja. Težišče javne razprave je torej med delavci v temeljnih organizacijah in med občani v krajevnih skupnostih. Vsebinska predloženega osnutka zakona je pomembna za vse delavce v združenem delu. Zaradi tega imamo predvsem komunisti, ki delamo v organizacijah sindikatov odgovorno nalogo, da se bomo dobro pripravili na razpravo, da bomo pritegnili vodilne delavce, kakor tudi vse družbeno-politične organizacije, kateri bodo preštudirali osnutek zakona, kakor tudi obrazložitev zakona.

V republiškem merilu je ustanovljen republiški politični aktiv, ki bo pomagal organizatorjem javne razprave v občini. Ustanovljene so štiri delovne skupine za posamezna vsebinska področja iz osnutka zakona. Občinski

sindikalni svet je skupaj z občinskim komitejem ZK organiziral posvet dne 15. 4. katerega so se udeležili predstavniki OO Sindikata Predilnice in drugi naši predstavniki.

Ravno tako smo se udeležili posveta dne 29. 4., ki ga je organizirala SZDL. Za pomoč v javni razpravi bodo še posebni seminarji za aktiviste, kateri bodo nato na sestankih tolmačili razna vprašanja.

Cilji zakona o združenem delu so bili opredeljeni že na tretji seji CK ZKJ in nas med drugim obvezujejo za organizirano proučevanje obstoječih samoupravnih odnosov in za to, da začnemo spreminjati družbeno-ekonomske odnose v skladu z osnovnimi idejno-političnimi rešitvami v osnutku zakona. Vse sile je potrebno usmeriti v analizo zakonskih rešitev v primerjavi z rešitvami v samoupravni praksi. Ni si možno zamisliti spreminjanja obstoječega stanja družbeno-ekonomskega položaja delavcev v temeljnih organizacijah brez razumevanja in aktivnega položaja zavestnih sil do razrednega bistva zakona o združenem delu, ki se izraža v slehernem odtujevanju delavcev od rezultatov njihovega dela.

Se posebno velik bo interes pri iskanju najustreznejših rešitev na nekaterih področjih, ki so temeljnega pomena za uveljavitev vodilne vloge delavskega razreda v medsebojnih odnosih in pri razvoju naše družbe.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prvo tromesečje — količinski pregled

(Nadaljevanje s 1. strani)

PRVI REZULTATI NOVEGA NAČINA ZAVAROVANJA PLAČIL

Navedene novosti v zvezi z zavarovanjem plačil, uvedene z letošnjim letom, so pomenile za gospodarstvo precejšnje spremembe in tudi težave. V kratkem času je bilo treba preiti na točno določene kratke roke plačil, izdelati številne nove evidence in organizirati delo v nabavni in finančni službi. Delo mora biti natančno in vse dobavljeno blago plačano v predpisanem roku, sicer sledijo ostre kazenske sankcije tako za odgovorne osebe, kot za podjetje. Skleniti je bilo treba z vsemj dobavitelji in kupci nove pogodbe.

Prva preizkušnja je za nami. Lahko rečemo, da nov plačilni sistem, ko bo v polni meri stekel, je za naše podjetje ugoden. Likvidnost t. j. plačilna sposobnost je boljša, zato smo lahko vse naše obveznosti iz preteklega leta poravnali. Prav tako smo dobili vse terjatve iz lanskega leta plačane, ali pa zavarovane z menicami. Tudi obveznosti iz prvega tromesečja, ki jih je bilo treba poravnati do 15. maja, bodo po sedanjih izgledeh v celoti poravnane oz. zavarovane z menicami. Ker smo prejeli dovolj menic, smo z njimi plačali tudi vse naše obveznosti iz prvega kvartala letošnjega leta, tako da nam ni bilo treba za nobeno obveznost izdati lastne menice, katero bi morali avilirati naši poslovni banki, kar pa ni poceni.

Na splošno je menica postala vsakdanje plačilno sredstvo in zagotavlja poravnavo obveznosti v roku 90 dni. V naših pogodbah smo vstavili pogoj, da sprejemamo menice, ki ne smejo imeti rok dospelosti daljši od 50 dni, to pomeni, da menico, ki jo prejmemo in z njo ne poravnamo naše obveznosti, pošljemo petdeset dni na Službo družbenega knjigovodstva — izdajatelja menice, v vnovčenje.

V mesecu aprilu je novi sistem zavarovanja plačil v polnem teku, zato sproti zasledujemo kdo nam je v roku 15 dni izdobil blago plačal ali izstavil menico. Pri tem vidimo, da se večina podjetij poslužuje dinarskega plačila in le v manjši meri izstavljajo menice. Zato je tudi dotok denarja v mesecu aprilu in maju boljši kot je bil v preteklosti. Če ne bo prišlo do nepredvidenih zastojev, se bo plačilna sposobnost podjetja vidno izboljšala, kar je pri nizkih obratnih sredstvih še posebno pomembno.

Sodelujmo aktivno v razpravah

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zahtevne naloge nas čakajo na celotnem področju dohodka kot družbeno-ekonomskega odnosa in opredelitev ekonomske strukture v sistemu samoupravnega sporazumevanja o ugotavljanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Vsak napredek ali vsa-

sindikatov in njihove organiziranosti učinkovito odpravljati vsako zaprtost. Sindikat se bo moral z vso odločnostjo spopasti z mezno miselnostjo, s pojavi odtujevanja dohodka itd. V tem primeru mora sindikat nastopati v vlogi zaščitnika interesov delavcev.

ko nazadovanje v procesu združenega dela je izraz kakovosti dela vseh subjektivnih sil in med njimi vsekakor sindikatov. Tudi pri integracijskih procesih ima sindikat važno nalogo. Jasno mora povedati, da brez povezave in napredka ni socialne varnosti in socialne perspektive. Razdrobljenost slovenskega gospodarstva je verjetno najpomembnejši zaviralni moment v razvoju družbenih odnosov. Zato moramo preko

Ocenjevanje vsebine ustavnih določil v združenem delu v občinskem merilu je bilo glede organiziranja temeljnih organizacij združenega dela, o delegatskih odnosih in samoupravnih delavski kontroli. Povzeta so bila naslednja stališča:

Sedanje odnose je mogoče spreminjati le na temelju konkretne aktivnosti v posamezni sredini. Vsaka aktivnost pa mora biti usmerjena v zagotavljanje vsebine ustav-

nih družbeno-ekonomskih in samoupravnih odnosov.

V vseh OZD in samoupravnih skupnostih morajo delavci sedanje stanje ob javni razpravi o združenem delu soočiti z rešitvami, ki jih prinaša načrt zakona o združenem delu ter na tej osnovi oblikovati lastni akcijski program za spreminjanje odnosov v svoji delovni sredini. Analizirati se mora tudi kadrovska politika, zlasti z vidika ali je bila in v kolikšni meri odraz resničnih dolgoročnih interesov delavcev in celotne družbe nasploh. Preveriti je treba, če so organi samoupravljanja (delavski svet, posebni organ samoupravne delavske kontrole itd.) konstituirani na delegatski osnovi. Bistvo delavske kontrole se uresničuje s sočasnostjo kontrolne funkcije. Zato je potrebno organizirati

tako organiziranost, da bodo delavci objektivno lahko prisotni v celotnem procesu odločanja. Zato pa je potrebno tudi tako informiranje, ki bo delavcem dajalo take informacije, ki bodo omogočale izvajati sočasnost kontrolne funkcije. Na temelju razpoložljivih finančno-knjigovodskih podatkov je potrebno ugotoviti s katerimi organizacijami imamo trajne delovne ali poslovne odnose.

Kupoprodajne odnose je treba spreminjati v ustavne družbeno-ekonomske odnose, ki temeljijo na opredmetenem delu delavcev različnih organizacij združenega dela. Doseči je potrebno tak postopek sporazumevanja, da bo dosežena optimalna stopnja potreb in interesov delavcev. To je sicer izredno težavno in zahtevno, vendar le na ta način resnično na samoupravni osnovi razrešujemo interese

vseh delavcev in hkrati vsakega posameznika.

V občinskem merilu je bil torej sprejet načrt javne razprave o osnutku zakona o združenem delu. Konferenca OO sindikata PL je naročila še dodatne izvode naše male ustave in zraven tudi obrazložitve. Vsi odgovorni faktorji se sedaj že organizacijsko in vsebinsko pripravljamo na širše razprave v delovnem kolektivu. V pomoč pa nam bodo prišli tudi aktivisti iz posebnih seminarjev.

Zavedamo se, da se morajo z osnutkom zakona seznaniti vsi delavci, saj iz tega zakona izvirajo njihove dolžnosti in pravice. Borba za zakon o združenem delu pa je hkrati tudi borba za stabilizacijo, kakor tudi za pravilen srednjeročni plan gospodarstva in družbenega razvoja.

ing. Koprivnikar Pavel

Brezplačno letovanje delavcev

Osnovne organizacije sindikata so v sodelovanju z mojstri oddelkov že v mesecu aprilu izpolnjevale predloge za brezplačno letovanje. Zato so si lahko nekateri predlagani delavci že prvi dan sprejemanja prijav za letovanje rezervirali hišico v Novigradu ali Gozd Martuljku. Še vedno pa je zaželeno, da naj delavci, ki nimajo šoloobveznih otrok brezplačno letujejo v predsezoni ali posezoni. V obratu družbene prehrane zagotavljajo, da je v pred in posezoni še vedno na razpolago nekaj prostora.

Število okrevancev iz leta v leto počasi narašča. Navedemo naj nekatere podatke:

leto	št. okrevancev
1959	17
1960	23
1961	21
1962	27
1963	28
1964	25
1965	22
1966	33
1967	39
1968	18
1969	24
1970	35
1971	35
1972	41
1973	45
1974	53
1975	44

V letu 1975 je letovalo 44 delavcev, vendar je sindikat zagotovil plačilo stroškov letovanja 50 delavcem.

V letošnjem letu bo brezplačno letovalo 55 delavcev, od tega 43 v Novigradu in 12 delavcev v Gozd Martuljku. Komisija opaža, da se vse več delavcev navdušuje za letovanje v Gozd Martuljku, saj jih bo leto letovalo 8 več kot leto prej.

Skupno je bilo predlaganih 60 delavcev. Šestim delavcem komisija za oddih in rekreacijo in konferenca sindikata Predilnice Litija brezplačnega letovanja nista odobrili. To so bili delavci, ki so brezplačno že letovali. Konferenca

sindikata pa je na zadnji seji sprejela sklep, da se ponovno brezplačno lahko letuje še le po 10 letih.

Pravilnik o odobravanju letovanja članom sindikalne podružnice Litija je precej

pomanjkljiv, zato ga bo potrebno do prihodnjega letovanja dopolniti.

Vsem okrevancem želi sindikalna podružnica Predilnice Litija prijeten teden ob morju ali v gorah.

V Industriji motornih vozil Novo mesto smo naročili štiri 6-ležiščne prikolice in s tem omogočili večjemu številu delavcev letovanje na morju.

Tretji zbor rizične skupnosti za osebna zavarovanja

Dne 26. aprila 1976 se je vršil III. zbor rizične skupnosti za osebna zavarovanja v Ljubljani, katerega sem se udeležila kot delegat Predilnice Litija.

Na kratko bi rada seznanila zavarovance zavarovalnice SAVA in tudi celotni kolektiv s poslovnim uspehom v letu 1975.

Bilanca uspeha življenjskega zavarovanja v letu 1975 izkazuje skupne dohodke 321.922.990,22 din, skupne izdatke 275.209.005,20 din in neporabljena sredstva tehnične premije 46.713.985,02 din.

Od neporabljenih sredstev tehnične premije življenjskega zavarovanja je zbor namenil 46.700.000,00 din zavarovancem kot udeležbo pri pozitivnem rezultatu 13.985,00 din pa se prenese v varnostno rezervo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

Pri pozitivnem rezultatu so udeleženi zavarovanci, ki imajo življenjsko zavarovanje z začetki do 31. 12. 1964 s tem, da prenehajo plačevati premije od 1. 6. 1976 dalje. Zavarovanja (življenjsko in dodatno nezgodno zavarovanje) ostanejo v polni veljavi. Zbor je tudi sklenil, da primanjkljaj v matični rezervi pokrijejo presežki. Zbor je sklenil, da zavarovanci, ki imajo življenjska zavarovanja z začetkom od 1. 1. 1965 dalje prejmejo po 105 % matične rezerve in sicer po pravilniku o delitvi presežkov. Nova tabela za delitev presežkov se uporablja od 1. 4. 1976 za vse zavarovalne primere nastale od 1. 1. 1976 dalje in velja do nove delitve presežkov. Zbor se je tudi odločil, da se po novi tabeli obračunajo tudi vsi zavarovalni primeri, ki so nastali od 1. 1. 1976 dalje in so bili že izplačani, če je razlika med izplačanim zneskom večja kakor 100 din.

Za nezgodna zavarovanja je zbor rizične skupnosti sprejel sklep, da zavarovanci — člani delovnih organizacij, ki so bili skupinsko zavarovani po tarifni skupini I/kol na dan 31. 12. 1975, so udeleženi pri pozitivnem rezultatu za leto 1975 in da se povečajo zavarovalne vsote nezgodnega zavarovanja za 20 % pri vseh izplačilih pri nespremenjeni premiji.

Udeležba pri pozitivnem rezultatu pripada vsem skupinskim zavarovancem po tarifni skupini I/kol, ki jim po zavarovalni pogodbi dospejo izplačila do zaključnega računa za leto 1976.

Zbor je sprejel tudi gospodarski načrt zavarovalne in pozavarovalne skupnosti za leto 1976, pri katerem bo bruto premija rizične skupnosti za osebno zavarovanje znašala 386.284.000,00 din, število zavarovanih te rizične skupnosti 324.485, stroški poslovanja zavarovalnice pa 294.130.182,00 din.

Ob zaključku je zbor opozoril strokovne službe, da naj se o presežkih obvesti zavarovance. S tem v zvezi so zavarovanci že prejeli obvestila pri zadnji plači 13. 3. 1976, ko so bili tudi priloženi obrazci vsakemu zavarovancu posebej. Obvestiti sem dolžna zavarovance, da se ti presežki izplačujejo ob poteku zavarovanja ali zavarovalnega primera oziroma zavarovanceve smrti ali nezgode. Delegati zbora so opozorili še strokovne službe na izplačila obveznosti do zavarovancev oz. da bi se ta vršila čimhitreje za vse vrste škod.

J. K.

Povprečno izplačani neto osebni dohodki za leto 1975

Po statističnih podatkih Poslovnega združenja tekstilne industrije Slovenije, so bili v podjetjih tekstilne industrije Slovenije v letu 1975 izplačani naslednji mesečni poprečni neto osebni dohodki:

	Din
1. Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana	3.315.—
2. Industrija bombažnih izdelkov, Kranj	3.297.—
3. Tosama, Domžale	3.235.—
4. Predilnica Litija	3.144.—
5. Tekstilna tovarna, Prebold	3.120.—
6. Gorenjska predilnica, Škofja Loka	3.008.—
7. Tekstilindus, Kranj	3.006.—
8. Bombažna predilnica in tkalnica, Tržič	2.944.—
9. Tekstina, Ajdovščina	2.910.—
10. MTT, Maribor	2.836.—
11. Induplati, Jarše	2.743.—
12. Svilanit, Kamnik	2.692.—
13. Metka, Celje	2.516.—
14. Bača, Podbrdo	2.814.—
15. Novoteks, Novo mesto	2.790.—
16. Sukno, Zapuže	2.812.—
17. Tovarna volnenih odej, Škofja vas	2.738.—
18. Volna, Laško	2.622.—
19. Tovarna volnenih izdelkov, Majšperk	2.305.—
20. Labod, Novo mesto	2.607.—
21. Toper, Celje	2.594.—
22. Tekstilna industrija, Otiški vrh	2.164.—
23. Trikon, Kočevje	2.070.—

DS obravnaval pravilnik o varstvu pri delu

V letu 1975 smo sprejeli Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe iz varstva pri delu, program priučevanja in preizkusa znanja iz varstva pri delu, seznam sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu in program pregledov in preizkusov delovnih priprav in naprav.

S Pravilnikom o varstvu pri delu se določajo varstveni ukrepi in normativi za posamezna delovna mesta v organizacijskih enotah in to na podlagi skupnih varstvenih ukrepov in normativov, ki jih predpisujejo pristojni organi s pravilniki in drugimi predpisi.

Ti varstveni ukrepi in normativi določajo načine in sredstva za odkrivanje in odstranjevanja vzrokov nesreč pri delu in zdravstvenih okvar.

Varstvene ukrepe in normativne moramo v organizaciji združenega dela nenehno dopoljevati, vzporedno s spreminjanjem in dopolnjevanjem celotnega procesa in delovnih priprav in naprav. Pravilnik o varstvu pri delu ne ponavlja normativov, ki jih predpisujejo pravilniki za posamezna delovna področja, temveč določa le načine in sredstva izpolnjevanja določil pravilnikom, upoštevajoč specifične nevarnosti na delu z delovnimi pripravami in napravami.

Požarnovarnostne ukrepe in določila iz požarnega varstva bo vseboval pravilnik o požarnem varstvu, ki upošteva predpise in določila Zakona o varstvu pred požarom (Ur. list SRS št. 2/1976). Varnostne ukrepe in predpise na industrijskem tiru OZD bo zajemal Poslovni red za industrijski tir Predilnice Litija, ki je že v obravnavi.

proč z ognjem v skladiščih z vnetljivimi materiali, sicer...

Pravilnik o varstvu pri delu predpisuje varstvene ukrepe na delovnih pripravah in napravah in v delovnih prostorih po sektorjih in organizacijskih enotah.

Sektor proizvodnje zajema splošne varnostne ukrepe, predpisuje normativne po posameznih organizacijskih enotah in delovnih mestih.

V oddelku čistilnice so predpisani ukrepi za posluževanje melanzirne mize, za delo pri odstranjevanju embalaže, pri posluževanju rahljačev bal in otepalnikov, čistilnih in klimatskih naprav s posebnim poudarkom na pravilno in varno delo z elektro-

napravami t. j. z varnim vklapljanjem in izklapljanjem delovnih naprav.

Posamezni stroji v čistilnici sintetične so že tehnološko zastareli in so zato posamezni varstveni ukrepi določena ovira pri samem posluževanju teh strojev. Vendar je služba za varstvo pri delu in druge strokovne službe enotna, da bomo zagotavljali dosledno izvajanje vseh varstvenih ukrepov.

Čistota je osnova zdravotnega dela ljudi v tovarnah in delavnicah

Zdravje in varnost na delovnem mestu sta ključni točki dela in bo zato vsak posluževalec odstranjen z delovnega mesta, ki se ne bi pridrževal predpisov. Zdravstveno manj zmožnih oseb in invalidov imamo veliko in moramo čimbolj paziti, da ne bo prišlo do nezgod in s tem v zvezi do primerov nastajanja invalidnih oseb in to ne samo v oddelku čistilnice, temveč tudi v oddelku predpredilnice, pri vzdrževanju naprav in drugih delovnih mestih, skratka na vseh delovnih mestih.

Po programu razvoja podjetja bomo kupili nove stro-

Lažje delo v našem podjetju

Zaposlovanje invalidov in delavcev z zmanjšano sposobnostjo za opravljanje dela je v našem podjetju še vedno nerešljiv problem. Programa usmerjenega oz. planiranega zaposlovanja bolnih delavcev nimamo. Ti problemi se rešujejo sproti po možnostih, ki so v našem podjetju glede na naravo dela minimalne.

Z ukinitvijo stročarne so se možnosti premeščanja na lažje delo močno zmanjšale. Delavke, ki so bile zaposlene v tem oddelku so po večini že ocenjeni invalidi. Tudi njim bo potrebno zagotoviti lažje delo.

V podjetju naj bi invalidnim in bolnim delavcem zagotovili taka delovna mesta, kjer bodo dosegli enake delovne uspehe kot njihovi tovariši neinvalidi. Pri tem ne gre samo za ekonomski cilj, toda v prvi vrsti za uveljavitev človeka.

Ljudje dobimo že pri majhnih telesnih pomanjkljivostih občutek manjvrednosti. Če pa je pomanjkljivost taka, da

je za predilnico sintetične, ki bodo v skladu s tehničnimi in varstvenimi normativi. Posamezne delovne operacije bodo odpadle, ker bo tehnološki proces cv čistilnici sintetične povsem avtomatiziran.

Nadalje Pravilnik o varstvu pri delu predpisuje varstvene ukrepe pri posluževanju strojev v čistilnici odpadkov, na mikalnkih, raztezalnih, flajerjih, predilnih in sukalnih strojih. Občutljiva točka so v predilnici dvigala in so za samo posluževanje predpisani posebni varnostni ukrepi.

V komercialnem sektorju so predpisani ukrepi pri skladiščenju in prevozu surovin in gotovih izdelkov.

V sektorju vzdrževanja so predpisani ukrepi pri vzdrževanju strojev, varnost na obdelovalnih strojih, pri posluževanju kotlovnih naprav, varjenju in drugih delih.

Posebni varstveni ukrepi so predpisani za vzdrževanje elektronaprav, postopki pri popravilu na elektronapravah, menjavi varovalk, svetil...

Po predpisih varstva pri delu morajo posluževalci delovnih naprav poznati in izvajati vse varstvene predpise. Za opravljanje dela pa se zahteva predpisana strokovna usposobljenost in psihofizični pogoji za opravljanje posameznih del.

Služba za varstvo pri delu sodeluje pri varstveni vzgoji članov OZD, objavlja podatke o poškodbah in druge tehnične normativne in ukrepe, v tovarniškem glasilu. Sodeluje v posameznih strokovnih komisijah, samoupravnih in družbenih organih s ciljem, da se zavestno vključimo v dosledno izvajanje vseh varstvenih ukrepov, za katere smo se odločili in jih sprejeli.

delavca ovira pri njegovem uspešnem delu, je občutek manjvrednosti mnogo močnejši.

Prav zato moramo bolnemu delavcu zagotoviti takšno delo, da se bo uveljavil in obenem čutil, da s svojim delom pripomore k uspešnemu poslovanju podjetja. Uveljavitev pri delu lahko človeku toliko pomeni, da v veliki meri odtehta druge težave in tegobe.

V mesecu aprilu je kadrovsko-socialna služba podjetja izdelala sezname ocenjenih invalidov ter delavcev, ki so bili za določen ali nedoločen čas premeščeni na lažje delo. Premestitve na lažje delo v večini primerov pomenijo okrnjen proizvodni proces, ker delavci zapuste delo na strojih.

V oddelkih proizvodnje je trenutno 42 ocenjenih invalidov. Vsi so pred nastankom invalidnosti posluževali stroje. Večina invalidov mora opravljati delo v dnevni izmeni, izmenoma stoje in sede,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Lažje delo v našem podjetju

(Nadaljevanje s 3. strani)

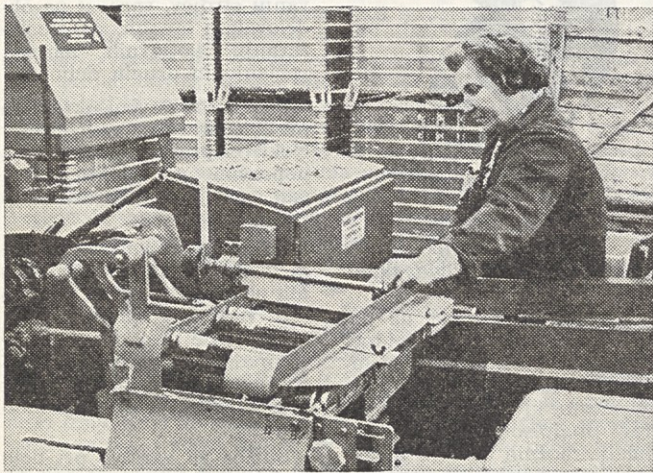
brez večjih fizičnih naporov, brez dviganja in prenašanja bremen v ugodnih klimatskih razmerah.

Na lažja delovna mesta pa je premeščenih 36 delavcev, od tega v letošnjem letu 17. Premestitve na lažje delo so sicer samo za določen čas, toda so vrnitve na prejšnje delovno mesto zelo redke. Nekateri delavci so tik pred invalidsko ocenitvijo, večina pa je takih, ki na invalidski ocenitvi niso uspeli in še naprej opravljajo lažje delo.

ščen na delovno mesto z ugodnimi in njegovi delovni zmožnosti ustreznimi delovnimi pogoji ter nižjo izhodiščno obračunsko osnovo, ima pravico do obračuna OD na podlagi obračunske osnove prejšnjega delovnega mesta. To pravico lahko koristi le 6 mesecev.

Delavke, ki imajo nad 25 let delovne dobe v podjetju lahko to pravico koristijo nedoločen čas.

Kljub tem določilom pa so delavci prikrajšani pri osebnem dohodku. V izhodiščni

Kako je urejeno razporejanje na lažje delovno mesto v naših samoupravnih splošnih aktih?

Čl. 41 Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu določa, da se po predlogu zdravnika ali zdravniške komisije začasno lahko razporedi delavca na lažje delovno mesto. Razporeditev uredi kadrovska služba v sodelovanju z delavcem ali direktorjem sektorja.

Višino osebnih dohodkov v teh primerih urejata čl. 81 in čl. 82 Samoupravnega sporazuma o ugotavljanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Delavec, ki je zaradi pešanja delovne zmožnosti preme-

Na katerih mestih so invalidi in delavci z manjšo delovno zmožnostjo najpogosteje zaposleni?

delovno mesto	invalidi	delavci z zmanjšano delovno sposobnostjo
Zbiralka cevk	10	6
Pomoč pri posluževanju strojev	5	12
Čiščenje strojev	6	—
Čistilka	—	3
Čiščenje raztezal	5	7
Sestavljalce zabojev	4	—
Transportni in skladiščni delavec	3	—
Stroj za previjanje defektnih navitkov	3	—
Lepljenje vretenastih trakov	1	2
Poenterka	2	—
Administratorka	—	1
Vratar	1	—
Štetje pretrgov (kopsov)	—	2
Laborant II	2	—
Zavijalka in vlagalka kopsovf	—	3
SKUPAJ	42	36

Nekatera teh delovnih mest, ki jih lahko imenujemo tudi lažja delovna mesta, niso zajeta v Samoupravnem sporazumu

o sistemizaciji delovnih mest in Samoupravnem sporazumu o ugotavljanju in delitvi dohodka in OD. Te pomanjkljivosti bo potrebno čim preje odstraniti, ker večkrat nastanejo težave. Delavec na primer opravlja delo štetje pretrgov. To delo v sistemizaciji ni vključeno kot delovno mesto, zato nastopijo težave pri določanju višine OD in pri postopku invalidske ocenitve, kjer je potreben natančen opis sistemiziranega delovnega mesta.

V letošnjem letu bomo izdelali natančne sezname lažjih delovnih mest. Ta delovna mesta naj bi bila vključena v sistemizaciji in označena kot delovna mesta, na katera bo možno zaposliti invalide in delavce z zmanjšano sposobnostjo za opravljanje dela. Delovna mesta bodo razvrščena po teži dela. V sodelovanju z zdravnikom in kadrovsko-socialno službo podjetja pa se bo v skladu s potrebami podjetja na ta delovna mesta razporedilo invalide in delavce z zmanjšano sposobnostjo za opravljanje dela.

Gašenje s CO₂

Ogljikov dvokis — CO₂ ima dušilni učinek. V ročnih gasilnih aparatih je v tekočem stanju pod visokim pritiskom 60 atm. Pri aktiviranju aparata se iz jeklenke pokadi bela meglica majhnih kristalnih zmrznjenih delcev ogljikove kisline, ki ima temperaturo minus 78° C, vsa ostala količina pa je nevidni plin ogljikovega dvokisa, ki ima odločilni dušilni učinek na gorečo površino ne pa ohlajevalni.

Gašenje z ogljikovim dvokisom je v notranjem prostoru bolj učinkovito kot pa na prostem, ker so v notranjem prostoru drugačne atmosferske prilike kakor zunaj; predvsem zaradi vetra, ki je vedno prisoten, piha z manjšo ali večjo silo v določeno smer in pri gašenju potegne za seboj plin ogljikovega dvokisa. Zato ni mogoče računati na to, da bi celotna količina plina, ki ga usmerimo na gorečo površino delovala učinkovito. Gašenje srednje velikih in velikih požarov, z ogljikovim dvokisom, posebno na prostem ne bo uspešno.

Pri gašenju v notranjem prostoru pa nastopijo tudi nevarnosti za življenje tistih, ki gasijo. Prevelika koncentracija plina — ogljikovega dvokisa je nevarna za dihalne organe, če je v prostoru več kot 8—10 % ogljikovega dvokisa. Zato moramo pri gašenju v notranjih prostorih obvezno uporabiti izolirne dihalne aparate, če teh ni, pa vsaj cevne maske z dolgim cevovodom.

Ogljikov dvokis ima nekatere prednosti pred drugimi gasilnimi sredstvi. Po uporabi se razkadi brez posebnih vplivov na razne snovi. Zato je priporočljiv za gašenje snovi, ki morajo ostati čiste kot so na primer prehrabeni artikli, kemikalije, zdravila, razne dragocenosti, električne naprave in stroji, ki so pod nizko in visoko napetostjo in vse vrste telekomunikacijskih naprav. Uspešno gasi tudi manjše količine plina propana, butana, metana in acetilena.

Gašenje z ogljikovim dvokisom je zelo enostavno. Ko ga spustimo v prostor, se normalno širi kot vsak drug plin, ki se meša z zrakom, pri tem pa zmanjšuje % kisika, kakor tudi sorazmerje mešanice hlapov oz. plinov, ki je potrebna za gorenje. Če dosežemo v prostoru odgovarjajočo koncentracijo CO₂ (od 13—35 %) z gašenjem pre-

nje velikih požarov s CO₂ bo neuspešno zaradi močnega valovanja vročega zraka, ki odnaša s seboj CO₂. Kadar gasimo na odprtem prostoru, moramo curek usmeriti za vetrom, čim bližje ognja. Če požara ne moremo takoj pogasiti s CO₂ in če nimamo na razpolago rezervnih jeklenk s CO₂, se moramo potem odločiti za drugo vrsto gasilnega sredstva, ki bo morda manj učinkovito, čas gašenja pa se bo zaradi tega podaljšal.

Gašenje z gasilnim prahom

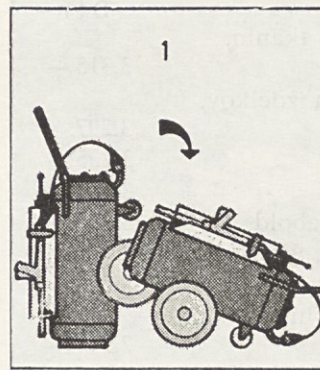
Pod pojmom gasilni prah razumemo take vrste kemikalij v prahu, ki ga vržemo v ogenj, da plamen zadušimo, poleg tega pa pod vplivom visoke temperature razvijajo še inertni plin, ki deloma še pospešuje dušenje. V praksi se najpogosteje uporablja natrijev hidrokarbonat (soda bikarbona), ki je eno

nehamo. Te naprave imamo montirane tudi pri nas v čistilnici na stopničastih rahljalnkih, komorah, na baterijah in mikalnkih. Učinek ga-

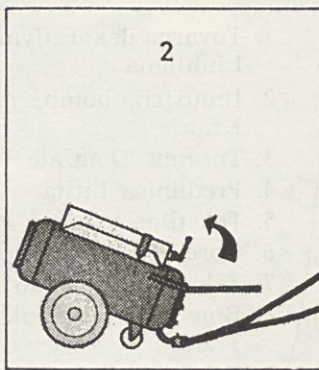
šenja je predvsem dušilen, malenkosten pa za ohlajevanje. Gašenje predmetov ali tekočine z ogljikovim dvokisom vršimo iz neposredne bližine od začetka roba proti sredini v obliki cik-cak. Gaše-

izmed najbolj univerzalnih kemičnih sredstev za gašenje požarov nafte in naftnih derivatov ter gorljivih plinov. Ker ne prevaja električnega toka, je prah učinkovit tudi pri gašenju elektroinstalacij-

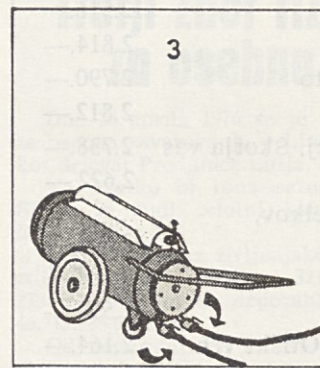

S-100

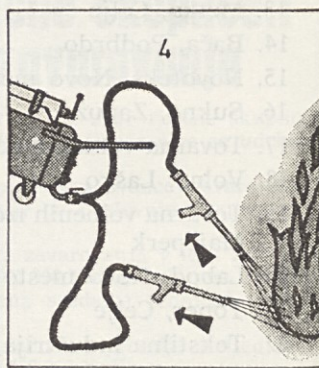
1. Spusti sprednji del

2. Potegni cev, potegni varovalko in obrni ročico ventila

3. Odpri pipe na rezervoarju

4. Potegni sprožilec na ročniku

skih naprav in elektromotorjev. Uspešno gasi tudi požare trdnih snovi, toda le v začetku, če niso še nastala žarišča oz. žerjavica. V tem primeru pa bi bilo gašenje brez posebne uspeha. Gasilni prah, ki je v glavnem sestavina sode bikarbone, je v manjšem % pomešan še z drugimi dodatki kot sta aluminijev in magnezijev stearat in še druge vrste dodatkov.

Ti pripomorejo, da ostane prašek dobro drsen in ga štiti tudi pred vlago, ki je v zraku, da se ne bi zlepil in da bi se obdržal na površini tekočine, ne da bi jo vpiljal.

Gasilni prah izdelujejo za gašenje treh vrst požarov. Posamezne vrste praha označujejo z veliko črko A, B, C, D in E. Posamezne črke se nanašajo na skupinsko razvrstitev požarov, ki smo jo navedli v prejšnjem sestavku.

Na našem trgu se uporablja predvsem gasilni prah, ki ima znamko BCE, na posebno naročilo pa tudi prah znamke D. Prah znamke BCE je univerzalni in ga zato uporabljamo pri gašenju požarov v tekstilni industriji, vnetljivih tekočin, tekočih mas, gorljivih plinov in elektroinstalacijskih naprav, električnih strojev in elektromotorjev, arhivskih in drugih dragocnih predmetov.

Prah znamke D, ki je mešanica borata, pa uporabljamo izključno pri gašenju lahkih kovin (magnezija, natrija, aluminijevega prahu, kalija, titana in urana), ki pri dotiku s kovino napravi na površini kovine oblogo imenovano »kovinsko steko«. Prah te vrste se ne sme mešati z drugimi vrstami prahu.

V tehniki gašenja se uporablja še prah znamke SV. Ta prah uporabljamo še pri gašenju v kombinaciji s peno, ker je obstojen in ne vpliva na razkroj pene. Gašenje telefonskih in radijskih naprav s prahom ni priporočljivo, ker bi s prahom povzročili precej škode tudi tistim napravam, ki jih ogenj sicer še ni zajel, oblak prahu pa jih je že dosegel. Pri teh vrstah požarov prihaja v poštev samo ogljikov dvokis. Gašenje s prahom poteka pri začetnih požarih samostojno, to je brez kombinacije z drugimi gasilnimi sredstvi.

Prvi sunek prahu usmerimo tik nad gladino goreče površine, tako da se prah odbije neposredno pred plamenom v sam plamen, ki objame ogenj. Posamezni prašni delci v oblaku prodrejo skozi plamen, kakor zaščitna stena, ki preprečuje dostop kisika do goreče snovi. Kolikor obsejnejši je steber plamena, toliko gostejši mora biti oblak prahu. Z ročnikom moramo delati sunkovito, da bi na ta način preprečili hitro padanje pritiska v aparatih. Gasiti moramo v cik-cak obliki, pri večjih površinah pa moramo gasiti v dveh straneh naenkrat v smeri vetra. Gašenje s prahom mora potekati neprekinjeno do pogasitve požara.

R. Zupan

Nesporazum med voznikom viličarjev je povzročil poškodbo

Poškodovanec: Kranjc Janez — voznik viličarja

Opis poškodbe:

Poškodba se je pripetila v četrtek, dne 29. 4. 1976 ob 13. uri, 45 minut t. j. pred zaključkom dopoldanske izmene. Poškodovanec je vozil v sukalnico zavitke pakistanske preje. Drugi voznik Godec Alojz je dovažal za sukalnico kartone.

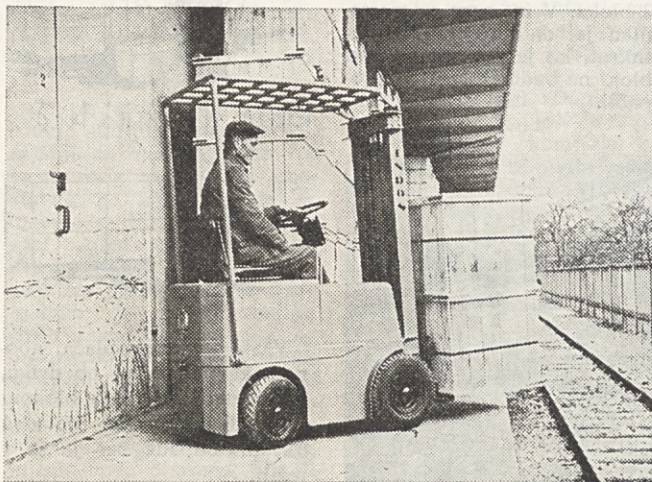
Pred rampo sukalnice se je iz dvignjenih vilic viličarja prevrnila paleta s pakistansko prejo.

Voznik je prosil sodelavca, ki je privozil z viličarjem k rampi, da bi mu pomagal naložiti prevrnjeno prejo, kar je tudi obljubil. Na rampo je

vožnjo ni videl. Z zadnjim delom viličarja je zadel poškodovanca v peto leve noge in mu jo pritisnil proti asfaltu. Čeprav je voznik viličarja takoj ustavil, mu je poškodoval prste leve noge.

Zaščitni čevlji so obvarovali poškodovanca pred hujšo poškodbo.

Zgornji opis poškodbe nas opozarja, da moramo dosledno upoštevati prometne predpise v notranjem transportu. Hitrost voznikov ne sme biti večja od 5 km na uro. Posebna previdnost je potrebna ob prihodu in odhodu delavcev na delovna mesta. V tem času ni dovoljen večji prevoz tovorov z vozili. Ob

odložil kartone, z vratno vožnjo pa je hotel umakniti viličar in pomagati naložiti prevrnjeno prejo. Vendar je voznik že sam nalagal na paleto vilic prevrnjene zavitke in ga sovoznik med vzvratno

kotlarni in med mehanično delavnico in čistilnico morajo vozniki še posebno upoštevati največjo dovoljeno hitrost zaradi nenadnih prihodov delavcev iz omenjenih oddelkov.

Upokojeni sta bili

Smerdelj Ana se je rodila leta 1919 številni družini v Tenetišah. Že s 15. leti se je zaposlila kot gospodinjska pomočnica pri družini Kobler v Litiji, kjer je ostala do leta 1942. Zaradi boleznih matere se je morala vrniti domov.

Takoj je navezala stike s partizani in z njimi aktivno sodelovala od začetka leta 1943 do osvoboditve. Sodelo-

vanje ima priznано v pokojninsko dobo v dvojnem trajanju. Sodelovala je na terenu Mamolj, predvsem s terenci in pomagala pri zbiranju materiala, hrane, prenašala je pošto in drugo.

Leta 1948 se je poročila in si ustvarila lasten dom. Tudi njen mož je bil aktivni udeleženec NOV.

V predilnici Litija se je zaposlila leta 1970 in ostala do upokojitve 30. 4. 1976. Delala je v stročnarni in nato v menzi. Eno sezono je bila tudi v Počitniškem domu v Novigradu. Z delom v podjetju je bila zadovoljna in se je s sodelavkami dobro razumela.

Dodala je še, da je tovarni hvaležna za delo, ki ga ji je dodelila in ji tako omogočila pogoje za upokožitev.

Vsem članom kolektiva želi še naprej veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja, mi pa ji želimo predvsem zdravja in zadovoljstva v krogu svojih dragih.

Suštar Štefka je bila rojena 19. 12. 1925 na Vačah, kjer je tudi obiskovala šolo. Oče je bil tesar, mati gospodinja.

Imeli so skromno hišo in vrt okoli nje. Komaj je dopolnila 12 let je šla zaradi številne družine, bilo je 10 otrok, za pestrno v Peče, kjer je ostala

8 let. Nato pa je dobila delo v Predilnici Litija v začetku leta 1947 in ostala do upokojitve. Najprej je delala v predilnici kot snemalka, zaradi boleznih pa je delala zadnja 4 leta na lažjem delu pri čiščenju raztezal z RP.

13 let je hodila na delo iz Vač dobri 2 uri in pol peš poti v eno smer. Prvih 6 let je hodila peš, nato pa si je nabavila kolo in se v poletnih mesecih vozila na delo oz. z dela.

Po 13. letih dela je dobila sobo v Litiji in si tako ustvarila s sinom dom v Litiji. Kasneje se je poročila in dobila družinsko stanovanje.

Z delom v podjetju je bila zadovoljna. S sodelavkami se je razumela, prav tako z nadrejenimi, ki so razumeli njeno slabo zdravstveno stanje in jo primerno zaposlili. Prav tako je naletela na razumevanje pri dodelitvi družinskega stanovanja in se vsem za razumevanje in pomoč iskreno zahvaljuje.

Po 35. letih dela se bo težko privaditi na to, da ji ni več treba na delo, res pa je, da bo zato dom lahko bolj urejen kot doslej.

Njena edina želja je, da bi bila še naprej toliko pri zdravju kot doslej in da bi sin uspešno končal šolo in prišel do svojega poklica. Njeni želji se pridružujemo tudi mi in ji želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let v krogu svoje družine.

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU APRILU 1976

7. 4. 1976 Šircelj Marija, Račica 3, Prežganje — predilnica bombaža 1. izmena

12. 4. 1976 Potočnik Marinka, Sirmanski hrib 1, Litija — predilnica bombaža 1. izmena

12. 4. 1976 Plohl Ljudmila, Zagorje, Kidričeva 29 — predilnica sintetičke 1. izmena

15. 4. 1976 Đonlić Nusreta, Zagorje, Okrogarjeva 22 — predilnica bombaža 1. izmena

28. 4. 1976 Borštnar Dimitrij, Litija, Trg na Stavbah 14 — predpredilnica 4. izmena

ODSLI V MESECU APRILU 1976

12. 4. 1976 Lovše Marija, Sava 45 b — odpoved delavke

13. 4. 1976 Plohl Ljudmila, Zagorje, Kidričeva 29 — v poskusnem roku

14. 4. 1976 Strus Leopold, Reka Gozd 16 — izjava, da ne želi več delati v OZD

13. 4. 1976 Erminio Dragica, Cerovica 12 — izjava, da ne želi več delati v OZD

29. 4. 1976 Taškar Irena, Zagorje, Cesta Zmage 25 — odpoved delavke

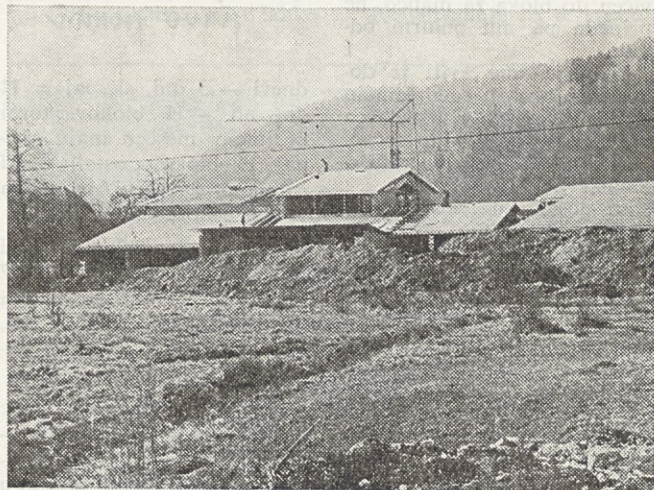
30. 4. 1976 Kunstelj Ferdinand, Litija, Trg na Stavbah 8 — odpoved delavca

30. 4. 1976 Anžur Ignac, Litija, Sitarjevška 11 — pismeni sporazum

30. 4. 1976 Anžur Lado, Zavrstnik 19 — pismeni sporazum

30. 4. 1976 Ocepek Stanislav, Dole pri Litiji 15 — pismeni sporazum

Gradnja nove šole

Dela potekajo hitro. Vsi želimo, da bi pouk v šoli na Graški Dobravi pričeli že letos

Zagotovitev prehrane med delom in uporaba blokov za malico

Glede na dopolnitev Pravilnika o materialnih stroških podjetja in uskladitve s sindikalno listo za leto 1976 za regres in zagotovitev prehrane med delom, je delavski svet na zasedanju dne 13. 4. 1976 sprejel predlog za organiziranje in cene prehrane, ki je začela veljati s 15. aprilom 1976.

Topli obrok oziroma malica se pripravlja za dopoldansko in popoldansko izmeno, ukinjena je dostava malice v obrate.

Bloki za malico se izdajajo pri izplačilu osebnih dohodkov in sicer vnaprej. Za začetek je vsak delavec dobil 27 blokov za malico.

V nadaljnjih mesecih bo prejel toliko blokov manj, kolikor je bil odsoten zaradi izostankov: bolniška, porodniška, redni-izredni-neplačan dopust, praznik, službena odsotnost, prosti dnevi (sobota).

Bloke za malico je upravičen dobiti vsak, ki dela v podjetju (delavci, vajenci, za-

porodnica, redni-izredni-neplačan dopust, praznik, službena potovanja, prosti dan.

Bolniki s posebno dieto, dobijo na podlagi zdravniškega potrdila (navedena vrsta in doba trajanja), ki ne more uživati pripravljeno malico, po predhodnem dogovoru z upravnikom, nadomestilo v materialu v meji artiklov hladnega obroka.

Bloke za malico pripravljajo pisarna Obrata družbene prehrane, ki ima za vsakega delavca posebno vrečko s stalno zaporedno številko. V tej vrečki so shranjeni tisti bloki, do katerih delavec ni upravičen zaradi odsotnosti z dela. Na hrbtni strani bloka je napisano ime delavca.

Primer:

Delavec je dobil za mesec april akontacijo 27 blokov. V aprilu je bilo odsoten zaradi: bolniška — 3 dni, službena odsotnost — 2 dni, redni dopust — 3 dni, prosti

*Ob neizplačilih
takoaj kličite!
pravo pomoč!*

dnevi — 3 dni, skupaj = 11 dni ali — 11 blokov, torej prejme v mesecu maju skupaj 16 blokov, ostali bloki ostanejo v vrečki, to je za 11 dni odsotnosti.

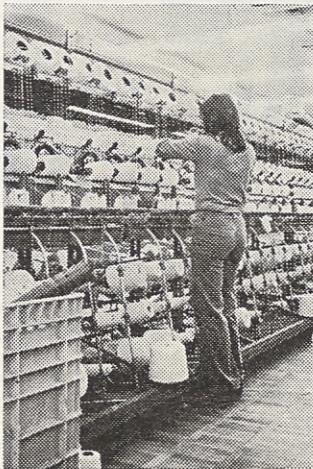
Ker pa je delavec dobil 14. 4. na roke za april 27 blokov in zaradi odsotnosti (izostankov) ni delal 11 dni, mu je ostalo v žepu še neizkoriščenih 11 blokov.

Ker pa so bloki vsak mesec druge barve, mora teh 11 blokov (neizkoriščenih) zamenjati v pisarni menze, za isto število blokov, ki veljajo za tekoči mesec (maj).

V primeru, da je delavec v cel 26 blokov, upravičen je enemu dnevu porabil morda več kot 1 blok za malico, (več kot mu pripada), potem jih pač ne more zamenjati za druge, ker jih praktično več nima. V tem primeru mora malico plačati po ceni 9.— dinarjev.

Vsaakega 15. v mesecu velja nova barva blokov. Zamenjava starih blokov je možna ob ponedeljkih in petkih tekom enega meseca, to je do izdaje drugih blokov. Vsakdo lahko zamenja le toliko blokov, kot je ostalo v vrečki.

Delavec, ki med delovnim časom iz kakršnegakoli vzroka ni porabil blokov, mu seveda zapadejo. V nobenem primeru ni dovoljena izdaja malice eni osebi za več kot 2 bloka. V interesu posameznika je, da porabi blok res takrat, ko je na delu, in mu bloki ne bodo ostajali in propadli.

Ob izstopu delavca iz delovne organizacije dobijo delavec »odpustnico« šele, ko med drugimi obveznostmi uredi tudi vračilo prejetih blokov, do katerih ni več upravičen.

Primer:

Delavec prekine delovno razmerje (zadnji dan dela) dne 25. 5. = 17 delovnih dni. Od 1. do 20. 5. je bil odsoten zaradi: bolniška — 3 dni, plačan praznik — 2 dni, redni dopust — 3 dni, prosti dnevi — 3 dni, to je skupaj 11 dni, dejansko je torej opravljal delo 6 dni.

Ob izplačilu osebnih dohodkov za april (v mesecu maju) brez odbitkov za april, je pre-

samo do 6 blokov, vrtni je dolžan 20 blokov.

V primeru, da blokovi iz kakršnegakoli vzroka ne more vrtni (jih je porabil, dal drugemu, izgubil) mora vrednost blokov plačati (9.— dinarjev \times 20 blokov = 180.— dinarjev) 180.—din.

SPREMEMBA IZDAJANJA BLOKOV ZA KOSILO IN PLAČEVANJE

S 1. 6. 1976 bo ukinjeno izdajanje abonentskih blokov na up.

Kako dviguješ ti?

Vsak abonent plača abonentski blok takoj ob dvigu, lahko z gotovino ali z blokom za malico. Plačilo bloka á 0,20 din odpade ker je že v režiji.

Z majskim obračunom je ukinjena akontacija abonentov za hrano — kosilo. Le-ta se vrne abonentom (že odjavljenim v celoti, rednim pri poročanju za maj).

Redni abonenti lahko še odpovedujejo posamezne obroke, za kar se vodi posebna evidenca. Kosilo je treba odpovedati do 7. ure zjutraj za tekoči dan, lahko v sami pisarni obrata družbene prehrane ali v skrinjici, ki se nahaja v jedilnici. Kasneje odpovedani bloki zapadejo. Lahko je odpovedati več blokov vnaprej.

Abonentski bloki in bloki za malico so nenadomestljivi

in jih je v primeru izgube treba plačati, če hoče stranka dobiti druge.

Pri izdaji oziroma obračunu novih abonentskih blokov, se odpovedana kosila upoštevajo.

Primer:

Abonent vzame v mesecu juniju za kosilo 25 blokov. Med mesecem jih je pravočasno odpovedal (točno po datumih) — 10 blokov, dejansko jih je porabil 15 blokov.

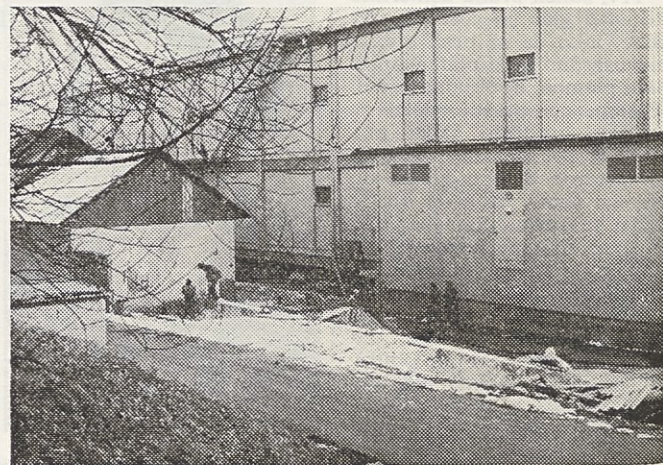
Ob nakupu blokov za junij je plačal 18.— din \times 25 blokov = 450.— din. Ob nakupu blokov za julij je kupil spet 25 blokov = 450.— din, katerih ne bo plačal v celoti, pač pa zmanjšano za vrednost 10 blokov iz prejšnjega meseca tj. 18.— din \times 10 = 180.— din, plačal bo v gotovini ali z bloki za malico skupaj 270.— din.

V primeru, ko abonent točno ve, koliko in katere dneve bo jedel, lahko kupi bloke brez odpovedovanja, vendar najmanj za 6 dni. V tem primeru se mu eventualno neizkoriščeni bloki naknadno ne upoštevajo, se pravi zapadejo. Kosilo se izda točno po datumu bloka.

Da ne bi bila 1. v mesecu prevelika gneča pri izdajanju blokov za tekoči mesec, se abonenti naprošajo, da dvigajo bloke že od 25. v mesecu dalje.

S tem novim načinom obračunavanja kosil sproti, bo odpadlo plačevanje na dan izplačila osebnih dohodkov.

Dopisujte v vaše glasilo

Na tem prostoru že stoji montažna zgradba za potrebe računovodstva

posleni upokojeanci, učenci in dijaki in sicer za redni in skrajšan delovni čas. Za nadurno delo ne pripada blok za malico.

Delavcu pripada samo en blok za tisti dan, ko je dejansko na delu, čeravno dela več kot 7 ur.

Delavci, ki so bili odsotni v prvi polovici aprila, naj se zglasijo v Obratu družbene prehrane, kjer dobijo naknadno bloke, do katerih so upravičeni.

Delavec, ki je na službenem potovanju in ne dobi dnevniče, je upravičen ta dan prejeti blok za malico.

Delavec, ki dela skrajšan delovni čas po 4 ure, je upravičen do bloka za malico, ne pripada pa mu polurni odmor.

Podjetje sme kriti iz dohodka po novih predpisih in sindikalni listi na delavca največ 250.— din mesečno. (9.— din \times 27 blokov = 243.— dinarjev).

Za posamezne mesece pripada v letu 1976 naslednje število blokov, če bi delavec delal vsak dan, razen nedelje:

- IV = 26
- V = 26
- VI = 26
- VII = 27
- VIII = 26
- IX = 26
- X = 26
- XI = 26
- XII = 27

Od tega števila se mesečno odbija odsotnost za: bolniška,

»Domovina, si še kakor zdravje?«

Pri Založbi Borec je pravkar izšla knjiga Petra Likarja, ki nosi prav tak naslov, kot je naslov tega sestavka. S tem delom dobivamo Slovenci novo razširjeno in poglobljeno informacijo o našem okolju. Avtor, znani TV komentator Peter Likar, je po vsej Sloveniji zbral stotine primerov onesnaževanja okolja, ki ponekod prerašča že v pravo katastrofo. V osnovi se je pretežno oslanjal na podatke naših in tujih raziskovalcev, ki se ukvarjajo s posameznimi področji, potem pa je okrog tega jedra nanizal žive primere, ki jih je ilustriral s pripovedovanjem prizadetih ljudi, družbenopolitičnih delavcev in z lastnimi opazovanji ter ugotovitvami. Naravnost leksikografsko poznavanje problema, poznavanje ozadij, želja pa izboljšanju ogroženega okolja, navajanje primerov, ko je bilo okolje rešeno pred onesnaževanjem, hkrati pa brezkompromisnost do nekaterih krivcev dajejo delu še poseben pečat. Knjiga je napisana s spretno roko novinarja in bralca pritegne, da je ne odloži, dokler je ne prebere. Mnogi med tistimi, ki so knjigo že prebrali, so jo poimenovali kar »kriminalka o našem okolju«.

V takem okolju sta avtor in fotografski mojster ing. Marjan Smerke posnela marsikatero fotografijo. Knjiga je opremljena s približno 120 barvnimi in črno-belimi fotografijami, ki sam tekst več kot zgovorno dopolnjujejo.

Avtor obravnava ogroženost zemlje, vode, krasa, gramoznic, živali, hrane — vsega, kar nas obdaja in na kar ljudje dostikrat še pomislimo ne, da je v nevarnosti. Vsi obravnavani problemi zadevajo Slovenijo. Avtor le poredko sega v druge republike ali na širša območja.

Knjigo bi moral imeti vsak občan, ki mu ni vseeno, kaj je sojeno našemu okolju, predvsem pa bi jo morali imeti tisti, ki se že po naravi svojega dela ukvarjajo ali pa bi se morali ukvarjati z bojem proti onesnaževanju okolja: delavci v industriji, delegati, delavci v organizacijah javne uprave in šol. Bolj ko se dviga življenjski nivo, bolj je ogroženo človekovo okolje, hkrati s tem pa raste tudi zavest občanov in skrb, da bi okolje vendarle zavarovali in ga ohranili.

Če ob vsem, kar nam to branje nudi, zanemarimo včerajšnji ali današnji dan, ta trenutek (čeprav tega enostavno ne moremo) in se ozremo malček naprej in se spet zamislimo nad vprašanjem okolja, ki je naš skupen problem, šele tedaj se prav zavemo, da nam v usodnih časih onesnaženo okolje ne bo zaveznik, temveč velik sovražnik. Prenekateri se še predobro spomnijo, ko so se morali odpovedati požirku vode na dolgem pohodu, ker je bila voda okužena. Strupi in odplake nam še bolj zmanjšujejo vire. Med NOB je bila umazanija šteta med

sovražnike, posebej še, ker ni bilo dovolj zdravil. In kako bo jutri? Potrebne so nam čiste podzemne jame, gore, gozdovi, naravna zavetišča in skladišča. Zaledje je naš prostor gibanja in življenjski vir v času miru in v času vojne.

O vsem tem in še mnogočem govori ta knjiga. Knjiga, ki je naša vest. Knjiga, ki nas uči. Knjiga, ki je vredna branja. Knjiga — za danes in za jutri. To je branje, ob katerem se šele prav zavemo, kako daleč smo že zabredli in kaj nas šele čaka, če si ne bomo vsi skupaj bolj prizadevali, da pride do strenzitve v našem mišljenju in v povsem praktičnem delovanju.

Seveda pa to ni nobeno črnogledno pisanje. Avtor s pozornostjo opiše vsak pozitivni premik, ki ga je bilo moč zaslediti zadnja leta.

Uvod h knjigi »Domovina, si še kakor zdravje?« je napisal predsednik komiteja za varstvo okolja in podpredsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. Avguštin Lah.

Knjigo naročite tako, da izpolnite objavljeno naročilnico, jo izrežete in nalepite na dopisnico, ki jo naslovite na naslov: ZALOŽBA BOREC, knjigotrški oddelek, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28/I.

Cena 250 dinarjev. Naročnino lahko poravnate v treh, dveh ali enem obroku. V sami naročilnici ustrezno napišite.

Spodnjo naročilnico izrežite, izpolnite in odpošljite!

steno prsnega koša in povzroči, da se bolni organ povsem zraste s podlago.

Čeprav torej rak prej ali kasneje uniči dojko, v kateri je zrastel (ne pozabimo tega, kadar govorimo o kirurškem zdravljenju raka na dojki!), pa je vendar bolezen bolj usodna zaradi neke druge lastnosti: celice rakavine lahko zapuste in tudi praviloma zapuščajo kraj, kjer so nastale, in se po mezigovničnem in krvnem obtoku selijo v pazdušne bezgavke in notranje organe. Na srečo ne najdejo vedno ugodnih tal za naselitev in rast, pogosto pa se to zgodi. Jasno je, da delovanje organa, v katerega se je zaselila rakavina, slabi in končno preneha. Kaj to pomeni pri kakem življenjsko potrebnem organu, ni treba posebej povedati.

Zdravljenje raka na dojki je odvisno od njegovega obsega in razsežnosti. Dokler sodimo, da je rak zajel le dojko in njeno najbližjo okolico, naravnano zdravljenje le v ta predel, bodisi da ga odstranimo z operacijo, bodisi, da zavremo rast rakavine z obsevanjem z ionizirajočimi žarki. Pri tem velja načelo, da je kirurška odstranitev bolezni zanesljivejša kot pa njeno uničevanje in zaviranje z obsevanjem. Kadar pa najdemo znake razsoja v notranjih organih, takrat posvetimo vso pozornost zdravljenju zasevkov in se manj oziramo na obolelo dojko. Pri zdravljenju zasevkov, ki so praviloma številni, uporabimo spoznanje, da vplivajo na rast rakavine zavirajoče ali pospešujoče nekateri hormoni, izločki spolnih žlez. Vrsta zdravilnih postopkov temelji na tem spoznanju, pa naj gre pri tem za odstranitev žlez, kjer hormoni nastajajo, ali pa za preprosto vnašanje teh snovi v telo. Poleg tega so v zadnjih desetletjih našli vrsto kemičnih spojin, ki prav tako uničujejo rakaste celice, predvsem s preprečevanjem njihove delitve. Te snovi imenujemo citostatiki. Seveda bi bila ta zdravila idealna, če bi prizadevala le rakaste celice, ne pa tudi zdravih. Tako pa se ta zdravila hitro sprevržejo v strup, če niso v večjih rokah.

Ves čas že besedujemo o zdravljenju. Kaj pa je z ozdravljenjem? Rak na dojki je zahrbtna bolezen in zato težko govorimo o ozdravljenju. Govorimo pa lahko

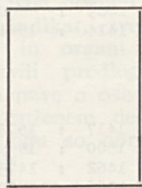
o obdobju, ko je bolnica brez znakov bolezni, govorimo, lahko o obdobju, ko sicer najdemo znake bolezni, vendar bolnici ne povzročajo težav in podobno. Ne izmikamo se odgovoru o ozdravljenju, le pojasniti moramo, kaj ozdravljenje v našem primeru sploh pomeni. Zaradi enostavnosti odgovora recimo takole: če začnemo zdraviti bolnice z rakom na dojki v tako imenovanem zgodnjem stanju bolezni, lahko računamo, da jih bomo srečevali čez deset let brez znakov bolezni osmero od deseterice. Če pa začnemo zdraviti raka na dojki v napredovalnem stanju, ne moremo pričakovati, da bi sploh katera teh bolnic dočkala deset let.

Iz tega preprostega odgovora je moč razumeti, zakaj toliko in vedno znova govorimo o zgodnjem odkrivanju raka na dojki. Drugi vzrok velikega zanimanja za zgodnje odkrivanje raka na dojki pa je dejstvo, da je zgodnje odkrivanje te bolezni izredno težavno, kot je nasprotno

zdravljenje take zgodaj odkrite bolezni razmeroma preprosto in — uspešno. Upoštevati moramo, da ni vsaka zatrdina v dojki rak, nasprotno, rak je vir nezatnega dela zatrdin, ki se pojavljajo v dojkah. Zato moramo omeniti sicer nenevarne zgotitve žleznega tkiva dojk, kar učeno imenujemo mastopatije ali displazije. Te spremembe so odraz delovanja organov z notranjim izločanjem, predvsem jajčnikov, skrivajo pa nevarnost, da zaradi njih prezremo rakasto zatrdino. Upoštevati moramo še resnico, da nobena od danes znanih, enostavnih preiskovalnih metod, ki jih lahko na široko uporabljamo, ne more zanesljivo pojasniti, kakšna je narava zatrdine v dojki. Pred nedavnim je morda v javnosti zbu-

(Nadaljevanje na 8. strani)

ZALOŽBA BOREC

knjigotrški oddelek

61000 LJUBLJANA
Miklošičeva 28/I

Nepreklicno naročam(o) izvodov
DOMOVINA, SI SE KAKOR ZDRAVJE?

naslov:

kraj:

ulica:

pošta:

zaposlen(a):

datum:

podpis:

Rak na dojki

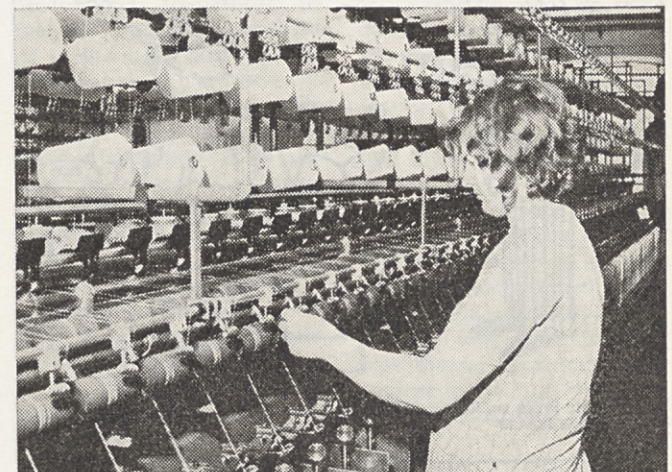
Med boleznimi, ki jih s skupnim imenom označujemo kot rakaste, je rak na dojki ena najpomembnejših. To pomembnost bolezen zasluži zaradi nekaterih neugodnih značilnosti:

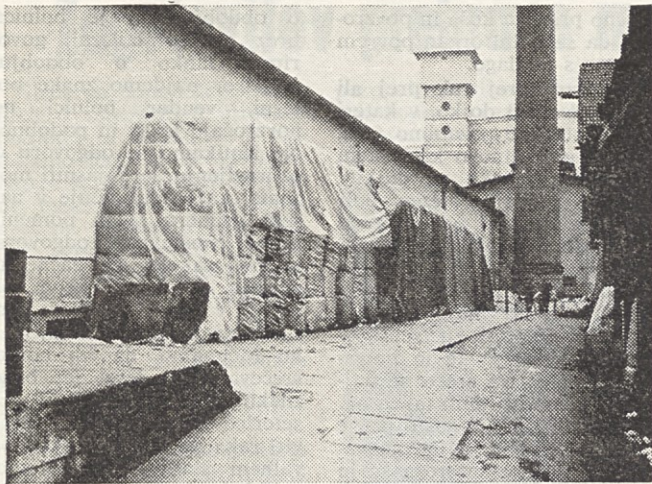
Gre za vrsto raka, ki zelo pogosto, če ne celo najpogosteje, prizadeva ženske, ki so komaj dobro zakoračile v četrto desetletje življenja;

zdravljenje raka na dojki je navadno dolgotrajno, neprijetno in — neredko brez uspeha; odkrivanje raka na dojki je v zgodnjem razvojnem obdobju bolezni težavno.

Rak na dojki vznikne iz celic žlez, namenjenih izdelavi mleka, ali pa iz celic izvodi, po katerih prispe mleko iz žleze. Razumljivo je, da tako zgodnjega dogajanja ne

moremo opaziti drugače kot z drobnogledom. Ščasoma pa moremo tako spremembo opaziti, ker se bolno tkivo loči od zdravega po trdoti. Ni pa redko, da začne bolezen v več predelih v dojki ali v obeh dojkah hkrati. Zaradi enostavnosti sledimo poteku ene same rakaste zatrdine: s svojo rastjo uničuje zdravo tkivo dojke, vraste v kožo, ki se vname ali celo razpade tako, da se na tem mestu pojavi rana. Po drugi strani pa se razraste rakavina tudi v

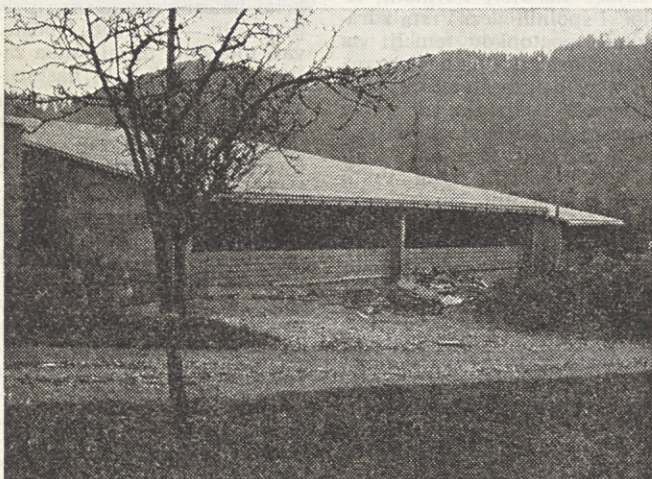

Skladišni prostori — stalen problem

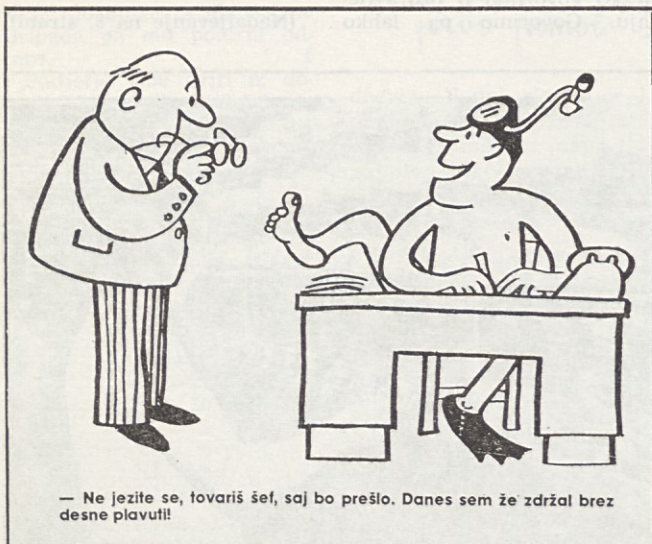
FOTOVESTI

Kdaj bodo rešene vse prošnje?

Del nove šole v gradnji

— Ne jezite se, tovariš šef, saj bo prešlo. Danes sem že zdržal brez desne plavuti!

Rak na dojki

(Nadaljevanje s 7. strani)

jala take upe rentgenska preiskava dojk. Ta način preiskave je postal sicer eden od temeljnih preiskovalnih načinov dojk, za množično uporabo, kot je to primer pri fluorografiji, pa ni primeren.

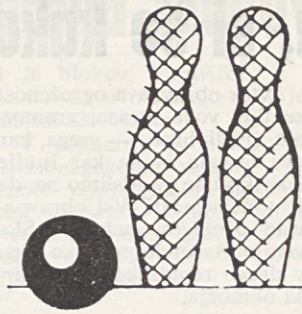
Pri odkrivanju raka na dojki imamo opraviti s skoraj nepregledno množico sprememb, pri katerih moramo ločiti nevarne od nenevarnih. Pri tem si moramo pomagati z nekaterimi medicinskimi ugotovitvami, da rak na dojki prizadeva določen del žensk pogosteje kot druge. Med značilnostmi tega dela žensk sodi starost, višja od 35 let; rak na dojki je pogostejši pri ženskah, ki niso nikoli rodile ali pa so prvič rodile po 30. letu starosti. Ženske, katerih mater ali sestro je prizadel rak na dojki, pogosteje zbole za to boleznijo.

Raka na dojki večinoma odkrijejo bolnice same. Žal pa jih več kot polovica pride pozno na zdravljenje. Ženske navadno vedo za spremembo v dojki mesece in mesece, ne gredo pa k zdravniku, misleč, da spremembi ne velja posvečati pozornosti, ali pa zato, ker prav dobro slutijo nevarnost, boje pa se izvedeti resnico. Očitno je, da moramo teh nekaj dejstev posredovati našemu prebivalstvu, predvsem pa seveda ženskam; prepričati jih moramo, da ni izgubljen čas, ki ga posvetijo mesečnemu pregledu lastnih dojk; prepričati jih moramo, da velja prepustiti zdravniškimi rokam vse spremembe v dojkah, pa naj gre za zatrdine, izcedek iz bradavic »vnetja« v dojkah ali v koži dojk, ki v mesecu dni ne izginejo. Nedvomno pa je potrebno prepričati ženske, da je treba premagati strah pred trenutkom, ko bo morda zdravnik povedal neugodno resnico. Bolj ko bodo premagovale ta strah, manj bo resnica o raku na dojki neugodna in manj usodna.

Društvo SRS za boj proti raku

— Ne obsojajte me, da izkoristim položaj: če bi pogledal navzdol, bi se mi pri pričr zvrlelo v glavi.

Trim liga v kegljanju je končana

Lestvica po končanem tekmovanju. Na vrstni red pa vplivajo medsebojna srečanja.

1. Lesna industrija	11	10	1	17712	: 15915	10	1797
2. Predilnica I.	11	10	1	17451	: 15591	10	1860
3. Mizarstvo	11	9	2	17003	: 16229	9	774
4. Beton	11	7	4	16414	: 15845	7	569
5. OŠ Litija	11	7	4	16459	: 16048	7	411
6. IUV I.	11	6	5	16602	: 16309	6	293
7. Gostinci	11	5	6	16051	: 16111	5	-60
8. Predilnica II.	11	5	6	16769	: 16568	5	201
9. IUV II.	11	2	9	14218	: 16755	2	-2537
10. IAK	11	2	9	15457	: 16054	2	-597
11. SS Litija	11	2	9	14733	: 16243	2	-1510
12. OŠ Gabrovka	11	1	10	13751	: 15022	1	-1271

Rezultati zadnjih treh kol:

9. kolo 8. IV. 1976

OŠ Litija	: Beton	1477	: 1537
Gostinci	: IUV II.	1458	: 1362
IAK	: Predilnica II.	1422	: 1458
Lesna ind.	: OŠ Gabrovka	1582	: 1192
SS Litija	: Mizarstvo	1475	: 1597
IUV I.	: Predilnica I.	1530	: 1647

10. kolo 13. IV. 1976

IUV II.	: Beton	1482	: 1552
IUV I.	: OŠ Litija	1514	: 1619
IAK	: Predilnica I.	1407	: 1492
Lesna ind.	: Mizarstvo	1617	: 1548
OŠ Gabrovka	: IAK	1368	: 1471

Zaortela srečanja 15. IV. 1976

Mizarstvo	: Gostinci	1564	: 1459
SS Litija	: IUV I.	1379	: 1571
Lesna ind.	: IUV II.	1674	: 1420
Predilnica II.	: IUV I.	1632	: 1610
OŠ Gabrovka	: IUV II.	1489	: 0 b.b.
OŠ Gabrovka	: Predilnica II.	1414	: 1581

11. kolo 24. IV. 1976

IAK	: IUV I.	1417	: 1515
Gostinci	: OŠ Litija	1500	: 1593
SS Litija	: IUV II.	1462	: 1473
Beton	: SS Litija	1466	: 1120
Mizarstvo	: OŠ Litija	1556	: 1535
Predilnica I.	: Lesna industrija	1627	: 1664

Naši tekmovalci so v zadnjih kohli dosegli naslednje rezultate.

I. Ekipe				II. Ekipe		
Vizlar Jože	423	368	417	Glušič Alojz	370	377 409
Žnidar Franc	386	368	391	Mešič Franci	380	390 400
Kos Toni	430	389	413	Jovanovič Drago	-	391 -
Belec Janez	408	-	406	Štöberne Franci	388	423 408
Mejedy Jože	-	367	-	Senica Mace	320	- -
				Hauptman Janez	-	- 415

Naši tekmovalci so se dobro borili. Druga ekipa bi dosegla večji uspeh, če bi vseskozi tekmovali igralci, ki so v zadnjih kohli dosegli lepe zmage. Tako so v končnem plasmaju zasedli 8. mesto.

Prva ekipa pa je z istim številom točk kot zmagovalec zasedla 2. mesto. Z malo več športne sreče in boljšimi »živci« pa bi verjetno premagali tudi ekipo Lesne industrije, ki je osvojila 1. mesto in prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta.

Kaj še lahko rečemo o tekmovanju. Bilo je koristno, saj je trajalo dva meseca in so bile borbe vsak teden. Tekmovalo je 12 ekip iz desetih organizacij združenega dela in ostalih sindikalnih ekip. Razveseljivo je tudi to, da so tekmovalci Osnovne šole iz Gabrovke prvič tekmovali in nekateri tudi vrgli prve krogle prav na tem tekmovanju. Prav tako je pohvalno, da so za ekipo Stanovanjske skupnosti Litija in Gostinskega podjetja tekmovali in to uspešno tudi ženske. Skupaj se je tekmovanja udeležilo okoli 80 kegljačev, iz naše delovne organizacije pa 19. Po končanem tekmovanju je kegljaški klub priredil ples. Z malimi zakuskami vsak v svojem krogu in s svojimi zmogljivostmi smo veselo zaključili uspešno tekmovanje. Upamo, da bo prihodnje leto tekmovalje še uspešnejše in bolj množično.

Jože Vizlar